

Svar på remiss åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för vissa skyddsbehövande – utkast till lagrådsremiss

Ärende/diariernr remissavsändare: Ju2022/01303

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun delar regeringens bedömning om att föreslagna lagändringar är nödvändiga för att genomföra för att åstadkomma en jämnare fördelning över landet av boendeplatser för skyddsbehövande som kommer till Sverige med stöd av EU:s massflyktsdirektiv.

Kommunen uppfattar att det finns ett antal områden och frågor som ur kommunalt perspektiv behöver tydliggöras ytterligare eller beaktas i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Dessa frågor redogörs för nedan med rubriksättning enligt det remitterade utkastet till lagrådsremiss.

Sammanfattning

Luleå kommun har den 8 april mottagit remissen *Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande* från Justitiedepartementet. Remissen avser ett utkast till lagrådsremiss. Remissvaren ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast den 29 april.

I utkastet till lagrådsremiss föreslås ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. för att åstadkomma en jämnare fördelning över landet av boendeplatser för skyddsbehövande som kommer till Sverige med stöd av EU:s massflyktsdirektiv.

Det föreslås att

- lagens bestämmelser ska gälla redan från den tidpunkt då utlänningen ansöker om tillfälligt skydd.
- Migrationsverket ska, samtidigt som myndigheten behåller huvudansvaret för mottagandet, få anvisa en kommun att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.
- Kommunerna ges behörighet att anordna boenden för dessa personer.

Kommunerna ska få ersättning för att anordna boenden. Dessa ersättningar kommer, liksom bl.a. fördelningen av anvisningar, att regleras i förordning. Med anledning av det föreslås lagen kompletteras med ett bemyndigande.

Slutligen föreslås att även bestämmelserna i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska gälla från den tidpunkt då utlänningen ansöker om tillfälligt skydd.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

5.1 Det behövs regler om anvisning av en kommun för boende med anledning av massflyktsdirektivet

Kommunen instämmer i bedömningen i avsnittet. Kommunen konstaterar dock att frågor av betydelse för kommunerna inte behandlas i denna remiss, det rör bland annat mottagandets omfattning, hur fördelningen ska gå till och ersättningen till kommunerna. Det finns oklarheter i frågor rörande hanteringen av bestämmelserna. Delar av dessa frågor ska enligt förslaget föreskrivas om av regeringen och då remissen inte omfattar förtydliganden om innehållet i föreskrifterna är det svårt för kommunerna att ta ställning till genomförbarheten i förslaget.

Kommunen ser framför sig att lagändringarna kan komma att innebära omflyttning av ett stort antal personer från den kommunen där de idag har ett boende till andra kommuner i landet. Det bör tillkomma styrning som minimerar antalet flyttar mellan kommuner, särskilt för barn och de som kommit in i arbetslivet, eftersom sådana flyttar riskerar att resultera i en negativ påverkan. Kommunen bör dock ha rådighet över flyttar inom kommunen, detta då kommunen kan behöva skapa en form av mottagningsboende i kommunen och i takt med att till exempel hyreskontrakt tecknas, flytta över till dessa.

Kommunen ser också framför sig att det kan uppkomma situationer där personer som har ordnat eget boende, har arbete eller går i skola förlorar tillgången till det egna boendet och återförvisas till Migrationsverket för kommunplacering. För att minska risken för flytt till annan kommun i sådana fall bör Migrationsverket vara skyldiga att undersöka om det finns plats i den kommun där de varit bosatta. Sådan anvisning bör då räknas in i kommuntalet.

5.2 Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. bör kompletteras så att en kommun får anvisas att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd

Kommunen anser att det är av vikt att kommunen vid anvisning i god tid får information om de personer som kommunen ska ordna boende för, så att kommunen har bästa möjliga förutsättningar att förbereda mottagandet. Det är av vikt att det inte finns hinder i sekretess mellan Migrationsverket och kommunerna för att överföra sådan information.

I anvisningsunderlaget är det av vikt att veta om personerna har behov av anpassningar i bostaden. Det är också önskvärt om anvisningsunderlaget innehåller en enklare inventering om yrkesbakgrund och utbildningsnivå för att möjliggöra en snabbare väg in på arbetsmarknaden.

5.3 Bestämmelsernas närmare utformning och placering

Kommunen uppfattar inte att promemorian klargör vem som fattar beslut om bistånd i form av logi enligt LMA. Detta behöver klargöras så att kommunerna har spelreglerna klart för sig.

Kommunen anser att det fortsättningsvis måste vara Migrationsverket som följer upp och administrerar uppgifter om den enskildes ekonomiska situation och även är den myndighet som fattar beslut om den enskilde ska betala skälig ersättning för kost och logi för sitt uppehälle, även vid ett kommunalt boende.

Kommunen anser vidare att det behöver klargöras om det är kommunerna eller Migrationsverket som ska stå för anpassat boende och stöd i hemmet. Oavsett om bistånd till de som omfattas av massflyktsdirektivet beslutas om enligt SoL eller LMA behöver kommunen få ersättning för de kostnader som påförs kommunen med anledning av bosättningsansvaret.

I lagrådsremissen framkommer att det föreslås att en kommun inte ska få fullgöra sin skyldighet att anordna boende genom placering i annan kommun. Kommunen anser att det bör finnas möjlighet att frångå denna bestämmelse vid synnerliga skäl, exempelvis för ensamkommande barn som placeras i familjehem, för våldsutsatt som placeras utanför den egna kommunen samt för personer som kan behöva vård enligt lagen om vård av unga (LVU). Kommunen som fått anvisningen tilldelad behåller då sitt boendeansvar enligt LMA.

5.4 Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. bör gälla även de som ansökt om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd

Kommunen instämmer i bedömningen i avsnitt 5.4.

5.5 Beslut om anvisning av en kommun som ska anordna boende bör inte kunna överklagas

Kommunen instämmer i bedömningen i avsnitt 5.5.

5.6 Förhållandet till vissa andra bestämmelser

Kommunen instämmer i bedömningen i avsnitt 5.6.

5.7 Ersättning till kommunerna

Kommunen instämmer i att ersättningen i grunden bör utbetalas som schablonbelopp baserat på genomsnittlig kostnad för kommunens bosättning. Schablonbeloppet bör utgå ifrån kostnaden för att anskaffa, utrusta, driva och avveckla de boenden som fastställs att kommunen ska tillhandahålla. Kommunen behöver ha boenden redo vid anvisning vilket genererar hyreskostnader samt att kommunen i hyresavtal kommer att ha uppsägningstider, varför det är väsentligt att ersättningen även täcker tiden före och tiden efter att en person anvisats till kommunen.

Det bör vid fastställandet av schablonbelopp beaktas att kostnaderna för kommunerna att bosätta med stor sannolikhet är högre än kostnaden för Migrationsverket, eftersom Migrationsverket har helt andra möjligheter än kommunerna för detta, både i vad gäller stordriftsfördelar och vad gäller att välja bäst pris vid upphandling.

Bestämmelsen om schablonbelopp bör kompletteras med bestämmelser om att kommuner som har kostnader som överskrider schablonbeloppet ska ha rätt till att få ersättning för dessa. Förutsättningarna att anordna boende är inte fullt ut kända och beror till exempel på i vilken utsträckning kommersiella fastighetsägare är villiga att hyra ut bostäder till kommunerna, och i vilken omfattning. Ersättningar som går utöver schablonbeloppet bör kommunerna få ersättning för mot uppvisande av faktiskt kostnad.

Schablonbeloppen behöver också omfatta snittkostnaden för en plats i förskola, förskoleklass, fritids, grundskola och gymnasieskola, beroende på ålder på den som anvisas kommunen.

Schablonbeloppen bör utbetalas månadsvis till kommunerna, så att kommunerna inte bygger upp fodringar mot staten i likhet med hanteringen vid flyktingkrisen 2015/16.

5.8 Ett bemyndigande avseende fördelning och tidsfrist

Kommunen instämmer i bedömningen att det utifrån flexibilitet kan vara lämpligt att bemyndiga regeringen att föreskriva om vissa frågor, framför att fastställa dessa i lag. Kommunen instämmer också i bedömningen att det behövs en närmre reglering av de föreslagna bestämmelserna för att ge kommunerna goda planeringsförutsättningar.

1. antalet utläningar för vilka det under ett visst år finns ett behov av att anvisa en kommun

Som kommunen tidigare i remissvaret påtalat, så är det av vikt att kommunen vid förändringar i kommuntalet, oavsett utökning eller avveckling, meddelas detta med god tidsfrist. Kommunen anser vidare att det är av betydelse att Migrationsverkets boenden kan användas för att möta snabba förändringar mottagandet av flyktingar och att överföringen till kommunerna sker med framförhållning. Som tidigare beskrivet så uppfattar kommunen att Migrationsverket har möjlighet till större flexibilitet än kommunerna.

2. Prioriteringen vid anvisningar

Kommunen anser att det vid prioritering av vilka som ska anvisas till kommunen är av större vikt att se till faktorer så som enskilda barn och vuxnas behov samt kommuners möjligheter att tillhandahålla goda boendeförhållanden. Av utkastet till lagrådsremiss framgår att *föreskrifter om prioritering vid anvisning kan till exempel omfatta bestämmelser om att personer som bor i eget boende ska prioriteras ned till förmån för personer som bor i anläggningsboende vid anvisning av en kommun som ska ordna boenden.*

Kommunen uppfattar att den skrivningen antyder att det är viktigare att minska volymen i Migrationsverkets anläggningsboenden än se till individuella behov.

3. Fördelningen av anvisningar mellan kommuner

Kommunen anser att det är väsentligt att i det finns möjlighet till omfördelning mellan kommuner och län, utifrån dialog med kommunerna. Fördelningsprinciper så som återfinns inom bosättningslagen kan vara en modell men alla lokala faktorer kan inte fångas i nyckeltal och modeller.

De som hittills sökt skydd i Sverige enligt massflyktsdirektivet har till stor del, ca 40 % varit barn. Det förfaller inte finnas tydliga tecken som antyder att detta väsentligt kommer att förändras. Det betyder att arbetsmarknadsförutsättningar kan behöva spela en mindre roll än vid bosättningslagen, då så stor andel inte kan väntas gå in i arbetslivet. Istället kan möjligen tillgången på bostäder och platser i förskola och skola behöva vägas in.

4. Inom vilken tid kommun ska ordna boende

Kommunen anser att det särskilt bör beaktas, liksom tidigare i remissvaret anförts, att kommunernas möjligheter till snabb anskaffning av bostäder är sämre än Migrationsverkets, eftersom varje kommun är begränsad till att söka

lösningar inom kommungränsen. Detta är tätt sammankopplat med det syfte som avses med lagändringarna och bör därför inte förbises. Detta innebär att kommunerna kan antas behöva en längre tid på sig för att ordna boende än vad Migrationsverket behöver. Migrationsverkets egna boenden kan därför behöva användas för att reglera takten i vilken anvisningar sker till kommunerna, så att kommunerna har en rimlig tid att anordna boende. Inom bosättningslagen har kommunerna två månader på sig att ta emot en anvisning, det anser kommunen kunna tjäna som utgångspunkt när tidsfrist ska anges i dessa föreskrifter.

För Luleå Kommun

Rikard Aspholm
Enhetschef